

DE VIJF

VAN EIJFF

Kleine verschillen, grote verschuivingen

Onze topeconoom Sylvester Eijffinger beperkt zich niet alleen tot de economie en herkent een nieuw fenomeen in de politiek: kleine overwinningen hebben grote consequenties.

1. Professor Eijffinger, u ziet een nieuw fenomeen in de politiek aan het werk, dat maakt ons nieuwsgierig.

"Ik zou dat nog eens moeten uitwerken, als ik eraan toekom, maar we hebben het allemaal kunnen zien met de grote gebeurtenissen de laatste maanden: kleine marges hebben tegenwoordig grote consequenties in de wereldpolitiek."

2. Dat moet u toch echt even uitleggen.

"Ga maar na: de Brexit komt er na winst van het Boris Johnson-kamp met een miniem verschil. Donald Trump won slechts met een fractie verschil en als we naar de 'popular vote' kijken, dus de absolute aantallen die op hem hebben gestemd, had hij al helemaal niet gewonnen.

Onlangs won Erdogan met zijn referendum in Turkije en ook dat was met een klein verschil. De effecten zijn echter enorm! Groot-Brittannië verlaat de EU, met alle economische gevolgen van dien. Met Trump hebben de Amerikanen de grilligste president ooit en Erdogan kan in de regering blijven zitten tot 2029 en verandert Turkije in een dictatuur."

3. In de sport betekent een milliseconde eerder of later over de meet natuurlijk ook winst of verlies. Zolang er niet is vals gespeeld, hebben Johnson, Trump en Erdogan terecht gewonnen, toch?

"Deels wel, maar zolang we het over democratie hebben, betekent dat niet dat de tegenstander helemaal mag worden weggevaagd. Democratie betekent dat ook de minderheid een stem behoudt. En wanneer de intensiteit van de winnende stem en dus het draagvlak zo laag zijn als nu, betekent dat al helemaal dat je niet zomaar het volle pond uit de winst kan halen. En dat lijkt nu juist wel te gebeuren."

4. Wat is er mis in het systeem?

"Ik denk dat het veel te maken heeft met strategisch stemgedrag. Men kijkt naar wat de tegenpartij gaat stemmen en dat motiveert om al dan niet te gaan stemmen en waarop er dan wordt gestemd. De jeugd in Engeland liet het massaal afweten omdat ze dachten dat Brexit er heus niet zou komen en toen kwam-ie er toch! In Amerika wilden Millennials Bernie Sanders en toen dat niet doorging waren ze

te beroerd om op Hillary Clinton te gaan stemmen, met Donald Trump tot gevolg. In Nederland bleef het anti-Erdogan kamp onder de Turkse Nederlanders voor een belangrijk deel thuis. Op zich logisch, want wat heb je met Turkije als je het hier prima naar je zin hebt. Maar wanneer de marges zo klein zijn, dan geven dit soort bewegingen wel de doorslag op de wip!"

5. Wat zou een oplossing kunnen zijn?

"Een paar verbeteringen zijn wel denkbaar. Ik zou ervoor pleiten om bijvoorbeeld vanaf twee weken voor de verkiezingsdag polls te verbieden. Die zorgen voor strategisch stemgedrag. En wanneer we stemmen over bijvoorbeeld de Oekraïne, waar het ook weer ging om een kleine marge, zou ik geen opkomstdrempel hanteren. Dan weet iedereen dat het menens is en komen er meer mensen naar de stembus. We zouden ook kunnen denken aan een systeem waarin de intensiteit of motivatie beter wordt verdisconteerd. Wil je echt een Brexit of liever een betere deal met Europa? Wil je echt de PvdA of wil je alleen de VVD erbuiten houden? Dan maak je het fijnmaziger en dat leidt wellicht tot minder radicale conclusies. Gelukkig werkt dat in Nederland deels al zo vanwege het coalitiestelsel. We zijn een soort olietanker die niet na één stemronde opeens van Europa wegdrijft!" ●

'We zijn een soort olietanker die niet opeens wegdrijft'

